

**PRIKAZI I OSVRTI**

GRAČANIČKI GLASNIK  
časopis za kulturnu  
historiju

Broj 45, godina XXIII  
maj, 2018. [str. 135-136]

© Monos 2018

# Mirsad Sinanović, *109/224.brdska brigada Doboj u odbrambeno- oslobodilačkom ratu 1992. -1995.*

*Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“,  
Doboj Istok, 2013. 306 str.*

Čitanjem ove knjige vrlo jasno se uočava želja autora da na sebi primjeren i najbolji mogući način predstavi borbu naroda za život i goli opstanak u proteklom odbrambenooslobodilačkom ratu, te da naglasi značaj te borbe za odbranu ovih prostora i države BiH u cjelini.

Pišući veoma pristupačnim jezikom o društveno-političkim prilikama u vremenu neposredno prije rata na prostoru bivše SFRJ, autor nas na veoma slikovit način uvodi u ono što i jeste jedan od ciljeva ove knjige, a to je da se pokaže način organizovanja i pružanje oružanog otpora agresiji na ovim prostorima. Autor se svjesno upušta u detaljnu analizu društveno-političkih prilika na ovom prostoru neposredno prije agresije i kao neposredni učesnik ovih događaja jasno i kritički označava one koji su odgovorni za ono što se dešavalo na tom prostoru i one koji su pak na vrijeme prepoznali šta se, zapravo, sprema prije svega nesrpskom stanovništvu na ovim prostorima.

Kroz analizu formiranja kriznih štabova po mjesnim zajednicama kao prvih oblika institucionalnog organizovanja oružanog otpora, autor prije svega želi da još jedanput istakne pojedince koji su u tim danima bili itekako hrabri i odgovorni i koji su davali primjer mnogima kako prepoznati zlo koje je slijedilo i kako se na vrijeme pripremati u skladu sa svojim mogućnostima za suprotstavljanje tom zlu, a koji su kasnije veoma brzo zaboravljeni od svih, uključujući i lokalnu vlast koja ne bi ni postajala da nije bilo tih hrabrih i odlučnih ljudi.

Kada se pažljivo pogleda personalni sastav prvih organizovanih kriznih štabova i jedinica, može se uočiti veliki broj ljudi koji su danas na marginama društva i koji su u potpunosti zaboravljeni od svih, što je autora i ponukalo da ukaže na nedopustiv diskriminatorski odnos vlasti svih nivoa prema tim ljudima.

Kada govori o formiranju 109/224.bbr, autor posebno naglašava da je ta brigada jedna od prvih, ako ne i prva formirana brigada AR BiH. To je teritorij četiri mjesne zajednice, koje su fizički bile odvojene od matične opštine i organa vlasti opštine Doboj u izbjeglištvu, a koji su svoje sjedište imali na prostoru sadašnje opštine Doboj –Jug, s obzirom da je sam grad Doboj već bio okupiran i iz njega protjerano nesrpsko stanovništvo ili odvedeno u logore. Uslovi u kojima je brigada formirana i teritorija sa koje se u početku popunjavala vjerovatno je jedinstven primjer sveopšte mobilizacije ljudskih i MTS resursa. Uporedo sa ustrojavanjem Brigade, formirali su se i organi vlasti na ovom prostoru, što takođe ovu brigadu i ovu opštinu čine jedinstvenim primjerom u BiH. Brigada je imala ogroman značaj za odbranu ovih prostora i zato je zaslužila da joj se dodjeli počasni naziv viteška, slavna i sl..

Borbena dejstva koja su vođena u z/o Brigade sa vojničkog aspekta predstavljaju primjer herojstva i vojničkog umijeća, jer su vođena u izrazito nepovoljnom taktičkom položaju u odnosu na neprijateljske snage, a o odnosu na materijalnu opremljenost jedinica mislim da ne treba posebno govoriti.

Položaji Brigade svakodnevno su bili meta neprijateljske artiljerijske i tenkovske vatre sa dominantnih zemljišnih objekata sa obronaka Ozrena i Trebave, ali isto tako i civilni objekti i putne komunikacije što je dodatno otežavalo život stanovništvu ovoga kraja tokom rata. Spisak poginulih i ranjenih boraca ove jedinice jasno pokazuje kolika je cijena plaćena za ono što danas zovemo Doboj Istok.

Ova knjiga treba da bude podsjećanje na ono sto nam se dogodilo da nikada ne zaboravimo naše znane i neznane heroje koji su svaki na svoj način dali ogroman doprinos u odbrani ovih prostora. Bila bi svakako pridržajinja i objektivnija da je autor uspio prikupiti relevantna dokumenta i izjave aktera sa protivničke strane, da čitalac može da ih komparira i donese objektivna sud.

Ocjene koje autor iznosi na račun nekih ljudi iz pretpostavljenih komandi i viših nivoa vlasti su, po mom sudu, lično viđenje, na šta autor, svakako ima pravo. To ne znači da ne treba da budu predmet za stručnu raspravu na institucionalnom nivou kako bi se, u cilju objektivnosti, u potpunosti razjasnilo mjesto i uloga svakog pojedinca u odbrani zemlje.

Stoga smatram da je ova knjiga dobar polazni osnov da se, prije svega, kroz detaljnu analizu b/d na ovom prostoru, 1993, godine, još više istakne značaj blistavih vojničkih pobjeda, koje su u to vrijeme bile među najznačajnijim u cijeloj državi, odnosno AR BiH.

**Smail Mešić, puk. OS BiH,**